

© Hans Roels

In de voorstellingen van Oriza Hirata (°1962, Tokyo) stellen we iets gelijkaardigs vast. Zowel in zijn schriftuur als in zijn regie past Hirata een soort 'esthetiek van de eliminatie' toe. De schrijver zelf heeft het over een 'theater van de inactie' en een 'expressie van het niets'. Hij draait de conventies van het Japanse moderne theater om en stript het van alles wat hij als onnatuurlijk beschouwt. Hirata maakt gebruik van een uitgepuurde Japanse spreektaal, minimalistische alledaagse dialogen, naturalistische decors en on-theatrale vertolkingen, om op de scène een concrete situatie neer te zetten die 'in real time' met het publiek wordt gedeeld. Maar terwijl de details van zijn rustig voortkabelend theater concreet zijn in hun realisme, is het geheel abstract en vervreemdend. Over *Nouvelles du Plateau S (S kôgen kara)*, dat in maart van dit jaar in Brussel werd opgevoerd door Hirata's eigen gezelschap Seinendan, schreef Wouter Hillaert: 'Op zijn best heeft die onttheatralisering een even vervreemdend als ontwapenend effect op het publiek.'¹

Jungle

Voor de kvs en Transquinquennial schreef Hirata *In het bos/dans les bois*, zijn eerste

theaterstuk voor een volledig niet-Japanse cast. In *In het bos* is het publiek getuige van een uur en een half uit het leven van een groep wetenschappers (een gedragswetenschapper, een biochemicus, een sociolinguïst, een psycholoog, een landbouwkundige) en een projectontwikkelaar, die zich in een oud (koloniaal) onderzoekscentrum ergens diep in de Congolese jungle bezighouden met het bestuderen van de bonobo, de dichtst aan de mens verwante aap. We observeren hen in hun dagelijkse rituelen. Ze drinken koffie, lezen een tijdschrift, maken een opmerking over de lunch,... 'alsof ze thuis in de keuken zitten'.² Er wordt soms niets gezegd, door elkaar gepraat, en af en toe zit men met de rug naar het publiek. Niet alles is even hoorbaar. 'In het theater gaat het juist om wat je niet kunt zien of horen. Die verbeelding bij een publiek blijven aanspreken is belangrijk.'³

Hirata trekt dit idee door naar de tekst als geheel, die geen expliciet conflict of duidelijk lineair verhaal heeft, en waarbij we gedwongen worden om tussen de lijnen door te lezen. *In het bos* is opgebouwd rond een serie korte scènes, geritmeerd door de entree of exit van een personage. Ze worden met elkaar verbonden door een aantal onderwerpen die op

HIRATA SCHRIJFT HOE ZIJN TEKSTEN VERTREKKEN VANUIT DE STILTE, ZOALS ER OOK IN HET DAGELIJKS LEVEN VEEL STILLE MOMENTEN ZIJN. OP DEZELFDE MANIER, SCHRIJFT HIJ, MOETEN DE BEWEGINGEN VAN DE ACTEURS VOORTKOMEN UIT RUST. EN UIT DE RELATIE MET DE RUIMTE, DE CONTEXT WAARIN ZE ZICH BEVINDEN.

regelmatige intervallen terugkeren, zoals een thema in een muziekcompositie. Die thema's bouwen langzaam op, ontdebelen, en gaan onderling resoneren. Het geheel wordt gelaagder en uiteindelijk ook meer geladen. Stilaan tekent zich een (vage) vorm af. Het resultaat is een quasi onderhuidse spanning, een effect, eerder dan een verhaal of conclusie.

Zoals steeds is Hirata's theatertekst erg gedocumenteerd (zelfs té, volgens een recensente*). Via de dialogen tussen de wetenschappers krijgen we een overvloed aan (schijnbaar correcte) informatie mee over het seksleven van de bonobo, infanticide bij de chimpansee, evolutietheorie, genetische manipulatie, inheemse diersoorten op Madagascar, primatologie,... Maar de kern van het verhaal blijft nagenoeg ontastbaar. De voorstelling draait rond een aantal controversiële kwesties en ethische vragen (over het verschil tussen mens en aap, kolonialisme, discriminatie,...), maar die worden enkel terloops vermeld. Er wordt niet op ingegaan en geen uitleg of mening gegeven. De zogenaamde waarheid wordt in het midden gelaten.

Elk van de personages heeft een ander motief voor zijn aanwezigheid in Congo. Ieder vertegenwoordigt een andere wereldvisie. Het